

Đuro Ferić: O dvjestotoj obljetnici smrti

Dubrovnik, 13. ožujka 2020.

Jedno od posljednjih događanja u „životu prije korone” bilo je predavanje dr. sc. Jadranke Bagarić povodom dvjestote godišnjice smrti znamenitog Dubrovčanina Đura Ferića (Dubrovnik, 5. VI. 1739 – 13. III. 1820). Izlaganje je održano 13. ožujka, upravo na samu obljetnicu smrti, u organizaciji Znanstvene knjižnice u Dubrovniku, čije se voditeljica Paula Raguž i ravnateljica Dubrovačkih knjižnica (u čijem je sklopu i Znanstvena knjižnica) Jelena Bogdanović uz veliki entuzijazam trude upoznati svoje sugrađane sa znamenitim dubrovačkim latinistima koji su značajno pridonijeli književnoj i kulturnoj povijesti grada, a danas su malo kome poznati. Ovaj puta im je u tome „pomogla” još jedna Dubrovkinja – Jadranka Bagarić, umirovljena profesorica latinskog i francuskog jezika. Umirovljenje je za našu kolegicu Jadranku samo formalnog karaktera, jer i dalje bez prestanka radi i neumorno promovira hrvatske latiniste i antičku kulturu.

Đuro Ferić Gvozdenica jedan je od posljednjih hrvatskih latinista dubrovačkog podneblja. Nakon obrazovanja u Italiji vraća se u rodni grad gdje se zareduje i predaje kao nastavnik književnosti i latinskog jezika na dubrovačkoj gimnaziji. Imenovan je najprije kanonikom, zatim arhiprezbiterom, a od 1815. do smrti 1820. obnašao je dužnost generalnog vikara Dubrovačke nadbiskupije. Književni opus mu je vrlo raznolik i obuhvaća parafraze, prijevode, epigrame, elegije, poslanice, povijesni ep, makaronske pjesme, korespondenciju. Većinom je pisao na latinskom jeziku, ali predmetom interesa bila mu je i književnost na narodnom jeziku. Skupljao je i pučke pjesme i poslovice, koje je prevodio na latinski: između ostalih pjesama na latinski je preveo „Hasanagicu”. Od poslovice je stvarao i latinske pjesničke basne, pa ih je naknadno prepjevao na hrvatski.

Osim podataka o životu i djelu Đura Ferića, publika je mogla čuti prepjeve Jadranke Bagarić na hrvatski jezik nekoliko Ferićevih latinskih epigrama i pjesama u metru izvornika. Među njima i stihove iz pjesničkog putopisa o Dubrovniku, dubrovačkoj obali i o okolnim otocima pod naslovom *Periegesis orae Rhacusanae duobus libris comprehensa* (Dubrovnik, 1803). Tako Ferić u opisu dubrovačke obale u stihovima iznosi slavnu dubrovačku povijest progovarajući kroz usta samog Grada.

PROSOPOPEIA RHACUSANAE URBIS

*Olim nidus eram alcynoum desertaque cautes,
 Cum Roma adveniens, coetu comitante Quiritum,
 Hic vivo voluit Belus me ponere saxo
 Atque urbem dici jussit, licet urbis imago
 Vana forem, cum nec fossis praecingerer altis, 5
 Moenia nec tegerent, nec pernox invigilaret
 Armata custodia militis. Hinc ego sensim
 Crescere postque aliquot clarae urbis saecula vultum
 Prodere vix tandem potui, haud obnoxia gentis
 Externae sceptro, propriis sed legibus utens. 10
 Quod mihi per duros est partum nempe labores,
 Nam vicinorum toties tentata duello
 Fortiter objeci latus, adversique tenentes
 Gargani dorsum et Dauni regione potitos,
 Ne me iterum impeterent, Mauros cum classibus una 15
 Jadertinae urbis populi. Me magna potentum
 Vis magis angebat Venetum qui adjungere sceptris
 Perpetuo studuere suis, plus arte dolisque
 Quam bello atque armis usi; vitasse timendos
 At laqueos licuit, magnique ut nominis umbra 20
 Protegerer, me Caesaribus non foedere casso
 Cum Byzantinis pene ipsa ab origine junxi.*

DUBROVNIK PROGVARA GRAD

Nekoć gnijezdo sam bio ptičje i hridina pusta,
 Bel kad iz Rima s Kvirita brojnom stižući družbom
 Htjede na ovoj stijeni pustoj podići mene
 Želeći gradom da se nazovem, nikako makar
 Gradu ne bijah sličan. Nisam ni dubokim jarkom 5
 Okružen bio ni bedemom štićen ni s oružjem noćnom
 Stražom vojnika. Otad sam počeo lagano rasti
 Nakon više tek stoljeća lice pokazati grada
 Slavnoga napokon mogah, nikako podložan vlasti
 Tuđinskoj, štjući samo vlastitih zakona snagu. 10
 Stekao to sam uz napore brojne i preteške muke,
 Susjeda naime ratne tolike napade odbih
 Hrabro obranih međe. Suprotne s obale one

Brdo Gargano što drže zauzevši Daunovu zemlju Maure zajedno s flotom grada potisnuh Zadra, Opet da ne bi napali mene. Golema sila Mlečana moćnih mene je mučila, varkama oni Više no ratom i oružjem stalno htjedoše mene Svojoj dodati vlasti. Zamke sam njihove teške Izbjeći uspio. Slavnoga kako bi imena sjena Štitila mene, savezom čvrstim s Bizantskim Carstvom Vezah sebe gotovo samog od postanka svoga.	15 20

Saznali smo također da je dio Ferićeve ostavštine još neobjavljen i čuva se u rukopisima, od kojih su neki pohranjeni baš u Znanstvenoj knjižnici u Dubrovniku, pa su posjetitelji izlaganja imali priliku i pogledati djela koja su bila izložena tom prigodom.

Ovim je izlaganjem Jadranka Bagarić još jednom pokazala i dokazala da mi filolozi moramo promovirati latinski jezik i naše latiniste ukoliko želimo da ih ljudi upoznaju. O tome zorno govore i njezine riječi koje je uputila slušateljima: „Još jedan motiv zašto sam prihvatila ovo predavanje je zato da bih ukazala na važnost učenja toga jezika. Svima nama koji smo ga studirali, kad nam netko reče da je latinski mrtav jezik, to je kao da nam opali šamar”.

Tamara Tvrtković